

وجدعظیم‌پنا

دبیر گروه اقتصاد

ژئوپلیتیکی‌اش به محور اصلی بسیاری از روابط بین‌المللی تبدیل شده است. در ایران، صنعت نفت برای سال‌ها به عنوان شریان حیاتی اقتصاد عمل و بخش اعظم درآمدهای ملی کشور را تأمین می‌کند. نقش آن در اقتصاد کشور نه تنها به عنوان یک منبع درآمدی، بلکه به عنوان یک بخش تعیین‌کننده در سیاست‌های اقتصادی و توسعه‌ای بی‌بدیل است. این بخش با تأمین بودجه لازم برای برنامه‌های توسعه‌ای و عمومی، نقش محوری در تقویت زیرساخت‌ها و بخش‌های دیگر اقتصاد دارد. در صفحه پیش‌رو آورده‌های خروج توسعه صنعت نفت و گاز از حالت انحصاری را بررسی می‌کنیم.

کف‌توگو

گفت‌وگوی «جوان»

با کارشناس اقتصاد توسعه

توسعه بالادست صنعت نفت و گاز با مشارکت‌های خرد جهت پیشبرد اقتصاد مردم‌محور

کارشناس اقتصاد توسعه معتقد است توسعه مدل‌های نوین تأمین مالی که بر پایه شرکت‌های سهام‌عام پروژه و استفاده از سهام ممتاز سودی بنا نهاده شده‌اند، کف سود بانکی را تضمین می‌کنند و به عنوان یکی از راهکارهای برجسته برای رویارویی با چالش‌های مالی مطرح هستند. این مدل‌ها با تقویت امنیت سرمایه‌گذاری، مشارکت‌های عمومی را به سوی فرصت‌های سرمایه‌گذاری مولد ترغیب و از منابع جامعه به نحو احسن بهره‌برداری می‌کنند تا در مسیری نوین، پایه‌های توسعه اقتصادی کشور را مستحکم‌تر سازند.

نقش حیاتی نفت و گاز در انرژی و صنعت، تقویت زیرساخت‌ها می‌تواند به افزایش کارایی و کاهش هزینه‌های تولید کمک کند. همچنین توسعه زیرساخت‌ها زمینه‌ساز بهبود فناوری‌های استخراج و پایش است که این امر به نوبه خود می‌تواند کیفیت و استانداردهای محصولات نفتی را ارتقا دهد.

وی می‌افزاید: یکی از فرصت‌های کلیدی برای سرمایه‌گذاری مردمی در صنعت نفت، مشارکت در بهره‌برداری از منابع نفتی و گاز مشترک است. استفاده هکته از این منابع حائز اهمیت است، زیرا در صورت عدم بهره‌برداری فعال از سوی یک کشور، همسایگان قادر به استخراج این منابع خواهند بود که این امر می‌تواند به زیان منافع ملی تمام شود. در نتیجه، مشارکت فعال در این زمینه نه تنها می‌تواند به حفظ سهم ملی از منابع کمک کند، بلکه فرصتی برای ایجاد ارزش افزوده و توسعه اقتصادی بیشتر را فراهم می‌آورد. در این راستا توجه و سرمایه‌گذاری در بهره‌برداری از ایمن منابع می‌تواند تضمینی برای کسب درآمدهای پایدار و تقویت موقعیت رقابتی کشور در عرصه بین‌المللی باشد.

این کارشناس اقتصاد توسعه در مورد سودآوری و جذابیت بالای توسعه میادین نفت و گاز کشور تصریح می‌کند: مشارکت در صنعت نفت و گاز نه تنها به دلیل پتانسیل سودآوری بالا، بلکه به خاطر اهمیت استراتژیک آن در اقتصاد ملی به نفع مردم است. تاکنون توسعه و بهره‌برداری از منابع نفتی عمدتاً در انحصار شرکت ملی نفت بوده است که این امر منجر به محدودیت‌هایی در دسترسی عموم به فرصت‌های سرمایه‌گذاری در این بخش شده است. با تصویب ماده ۱۵ برنامه هفتم توسعه، درهای این صنعت به روی بخش‌های خصوصی داخلی و خارجی باز شده است. این تغییر قانونی امکان مشارکت گسترده‌تری را فراهم می‌آورد و به سرمایه‌گذاران اجازه می‌دهد تا از مزایای اقتصادی ناشی از فعالیت‌های نفتی بهره‌مند شوند. بویژه، این امکان برای سرمایه‌گذاران خرد فرصتی است تا در یکی از پربازده‌ترین بخش‌های اقتصاد کشور سرمایه‌گذاری کنند.

مهرایی ادامه می‌دهد: علاوه بر این، باز شدن این بخش به سرمایه‌گذاری‌های خصوصی و مردمی می‌تواند به تنوع‌بخشی سرمایه‌گذاری‌ها و کاهش وابستگی به سرمایه‌گذاری‌های دولتی کمک کند. این امر نه تنها برای سرمایه‌گذاران، بلکه برای اقتصاد کشور به طور کلی مفید است، زیرا با افزایش شفافیت و کارایی در این بخش، می‌توان به توسعه پایدار و طولانی‌مدت دست یافت. به این ترتیب، سرمایه‌گذاری مردمی در صنعت نفت نه تنها به عنوان یک فرصت سودآور، بلکه به عنوان یک استراتژی توسعه‌ای محسوب می‌شود که می‌تواند به افزایش دسترسی و عدالت اقتصادی در سطح کشور منجر شود.

این کارشناس اقتصاد توسعه در پایان تأکید می‌کند: توسعه مدل‌های نوین تأمین مالی که بر پایه شرکت‌های سهام‌عام پروژه و استفاده از سهام ممتاز سودی بنا نهاده شده‌اند، کف سود بانکی را تضمین می‌کنند و به عنوان یکی از راهکارهای برجسته برای رویارویی با چالش‌های مالی مطرح هستند. این مدل‌ها با تقویت امنیت سرمایه‌گذاری، مشارکت‌های عمومی را به سوی فرصت‌های سرمایه‌گذاری مولد ترغیب و از منابع جامعه به نحو احسن بهره‌برداری می‌کنند تا در مسیری نوین، پایه‌های توسعه اقتصادی کشور را مستحکم‌تر سازند. این رویکرد، با هدف محورک‌تریه کردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری و فراهم آوردن فرصت‌های برابر برای همه شهروندان، زمینه‌ساز یک اقتصاد پویا و مردم‌سالار است که در آن هر فرد قادر به مشارکت مؤثر و مستقیم در توسعه ملی است.

اقتصاد مردمی

سرویس اقتصادی ۰۶۰۸۵۲۳۰

«جوان» فرصت جدید حضور مردم در توسعه صنعت نفت و گاز را بررسی می‌کند

فرصت طلایی «مشارکت مردم» در توسعه طلای سیاه

می‌گوید: «توسعه و تولید میادین نفت و گاز نیازمند سرمایه‌گذاری، تخصص و فناوری قابل توجهی است. از لحاظ تاریخی، شرکت ملی نفت ایران انحصار صنعت ایران را در اختیار داشت و تمامی جنبه‌های اکتشاف، تولید و صادرات را کنترل می‌کرد. این کنترل متمرکز بر این نقش دولت در تعیین سهم‌ها و قیمت‌های تولید اغلب به ناکارآمدی و انحراف بازار منجر می‌شد.»

وی می‌افزاید: «این حال، با تصمیم اخیر برای شکستن انحصار و اجازه دادن به شرکت‌های بخش خصوصی برای رقابت برای توسعه میادین نفت و گاز، صنعت را گولاتور توسعه می‌گوید: «با توسعه مشارکت مردمی، دولت می‌تواند نقش خود را از یک تأمین‌کننده و مدیر انحصاری به ناظر و تسهیل‌کننده تغییر دهد. این تغییر نقش به دولت اجازه می‌دهد تا بر رعایت استانداردهای زیست‌محیطی، اخلاقی و اقتصادی در پروژه‌های نفتی نظارت بیشتری داشته باشد، در حالی که از نظر مالی ریسک کمتری متحمل می‌شود. بدین ترتیب، توسعه پایدار و پهنه‌سازای منابع نفتی کشور در یک چارچوب شفاف و پاسخگو میسر می‌گردد که در آن منافع ملی و مردمی به طور متوازن در نظر گرفته شده‌اند.»

وی با اشاره به بستر جذاب و ابزار مناسب جذب فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت، کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع «سهام ممتاز» یا جذب سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم آوردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت، کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع «سهام ممتاز» یا جذب سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم کردن فرصت‌های خرد مردمی در تأمین مالی مبتنی بر شرکت‌های سهام پروژه تصریح می‌کند: «مدل‌های نوین تأمین مالی مانند شرکت سهام پروژه با تضمین کف سود» و «سهام ممتاز» یا جذب سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم کردن فرصت‌های خرد مردمی در تأمین مالی مبتنی بر شرکت‌های سهام پروژه به تسهیل دسترسی به منابع مالی و سرمایه‌گذاران با مزیت‌های شکسته شدن انحصار شرکت ملی نفت در توسعه میادین نفت و گاز کشور می‌گوید: «علاوه بر این اجازه مشارکت بخش خصوصی در صنعت نیز می‌تواند باعث بهبود کارایی و مقرون به صرفه شود. شرکت‌های خصوصی اغلب چابک‌تر هستند و به شرایط بازار پاسخ می‌دهند که می‌تواند منجر به تصمیم‌گیری سریع‌تر و اجرای پروژه شود. این می‌تواند باعث هزینه‌های تولید و نتایج بهتر پروژه شود که در نهایت به نفع ذینفعان و کل اقتصاد است. این تغییر نه تنها به تقویت پایداری صنعت نفت کمک می‌کند، بلکه اطمینان می‌دهد که منافع حاصل از منابع طبیعی به صورت شفاف و عادلانه بین تمامی ذینفعان توزیع می‌شود و زمینه‌ساز شکل‌گیری یک صنعت نفت و گاز پویا، شفاف و پهنه در ایران شود. این تحول، در راستای بهبود شرایط اقتصادی کشور و افزایش استقلال اقتصادی در برابر فشارهای خارجی، بسیار حیاتی است، بنابراین توسعه مشارکتی صنعت نفت با درگیر کردن بخش خصوصی و سرمایه‌های مردمی می‌تواند راهکاری برای کاهش وابستگی به بودجه‌های دولتی و افزایش شفافیت و کارآمدی در این صنعت باشد. ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای عموم مردم که به افزایش ثروت و بهبود شرایط اقتصادی کمک می‌کند، باعث می‌شود افراد بیشتری از منافع اقتصادی ناشی از منابع نفتی بهره‌مند شوند.»

وی ادامه می‌دهد: «دولت موظف است که نه تنها از منظر قانونی، بلکه در عمل نیز اطمینان حاصل کند که منافع سرمایه‌گذاران‌ها به صورت کارآمد و بدون هیچ تأخیری به سرمایه‌گذاران بازگردانده شود. این اطمینان می‌تواند از طریق اجرای سیاست‌های حمایتی که به سرعت‌بخشیدن به پیشرفت پروژه‌ها کمک می‌کند و همچنین توسعه ساختارهای نظارتی مؤثر برای کنترل

دقیق عملکرد پروژه‌ها تضمین شود. با پیاده‌سازی چنین رویکردی، دولت نه تنها تعهد خود را به تقویت رشد و توسعه اقتصادی کشور نشان می‌دهد، بلکه گام‌های محکمی نیز به سوی توسعه پایدار و درگیر کردن شهروندان در فرایندهای اقتصادی می‌نهد.»

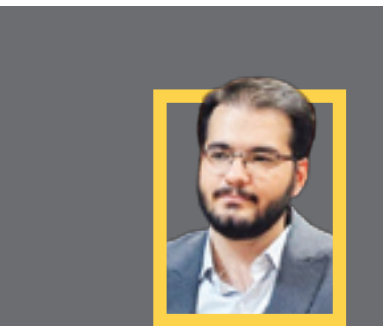
وی در پایان می‌گوید: «با وجود پتانسیل بالای صنعت نفت و گاز ایران برای توسعه اقتصادی و صنعتی، شرکت ملی نفت ایران همچنان به صورت انحصاری در بخش‌های اکتشاف، تولید و صادرات فعالیت می‌کند. ایمن وضعیت انحصاری بسا توجه به نیاز به تنوع‌بخشی و مدرن‌سازی منابع فرصتی است برای گذردن صنعت نفت به رقابت و مشارکت بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری‌های مردمی که می‌تواند به شتاب‌بخشیدن به رشد اقتصادی و افزایش کارآمدی برای گذردن صنعت نفت به رقابت و مشارکت بخش خصوصی و سرمایه‌گذاری‌های مردمی در صنعت نفت کمک کند. شرکت سهام پروژه به عنوان بستر کلیدی عمل می‌کند که مشارکت عمومی در سرمایه‌گذاری‌ها را ممکن می‌سازد. این مدل تأمین مالی سه عنوان ابزار اصلی برای جذب سرمایه‌های خرد مردمی به سوی پروژه‌های عظیم و استراتژیک عمل می‌کند و با استفاده از ابزارهای حاکمیتی که در اختیار دولت قرار دارد، امکان فراهم آوردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری جذاب و مطمئن را برای عموم مردم به ارمان می‌آورد.»

سرمایه‌گذاری‌ها نه تنها امکان پذیرفتن ریسک‌های متناسب با پتانسیل بازگشت سرمایه را به سرمایه‌گذاران می‌دهد، بلکه این اطمینان را به آنها می‌دهد که در رشد و توسعه اقتصادی کشورشان شریک هستند. برای مثال، از طریق مدل «شرکت سهام پروژه با تضمین کف سود»، سرمایه‌گذاران می‌توانند انتظار داشته باشند که سرمایه‌گذاری‌های‌شان در پروژه‌های نفتی، علاوه بر کمک به اقتصاد کشور، بازده مالی مناسبی نیز داشته باشد.»

این کارشناس اقتصادی با اشاره به تغییر نقش دولت در زمینه توسعه بالادست صنعت نفت و گاز به سمت ز گولاتور توسعه می‌گوید: «با توسعه مشارکت مردمی، دولت می‌تواند نقش خود را از یک تأمین‌کننده و مدیر انحصاری به ناظر و تسهیل‌کننده تغییر دهد. این تغییر نقش به دولت اجازه می‌دهد تا بر رعایت استانداردهای زیست‌محیطی، اخلاقی و اقتصادی در پروژه‌های نفتی نظارت بیشتری داشته باشد، در حالی که از نظر مالی ریسک کمتری متحمل می‌شود. بدین ترتیب، توسعه پایدار و پهنه‌سازای منابع نفتی کشور در یک چارچوب شفاف و پاسخگو میسر می‌گردد که در آن منافع ملی و مردمی به طور متوازن در نظر گرفته شده‌اند.»

وی با اشاره به بستر جذاب و ابزار مناسب جذب فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در

پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت، کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع «سهام ممتاز» یا جذب سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم آوردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت، کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع «سهام ممتاز» یا جذب سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم

محمد حبیبی

کارشناس حوزه سیاست‌گذاری

”

مدل‌های نوین تأمین مالی مانند

«شرکت سهام پروژه با تضمین

کف سود» و «سهام ممتاز» یا جذب

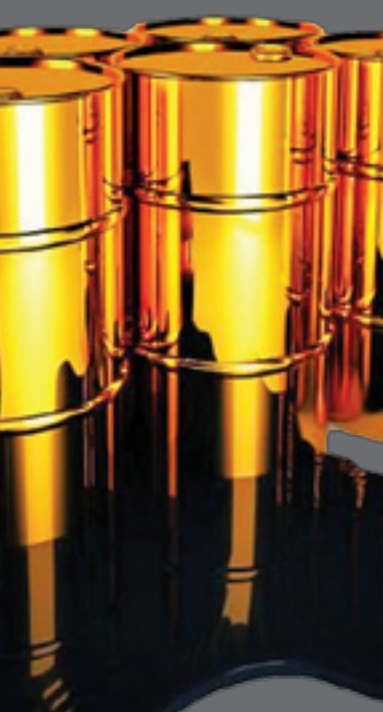
سرمایه‌های خرد مردمی و فراهم آوردن

فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در

پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت،

کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع

کمک‌می‌کنند

”

مسیر مردمی سازی

سازای توسعه میادین مشترک

با پاستر مناسب

محمد حبیبی، کارشناس حوزه سیاست‌گذاری اقتصادی در رابطه با اهمیت به کارگیری سرمایه‌های خرد مردمی و توان بخش خصوصی در بالادست صنعت نفت و گاز به «جوان» می‌گوید: «یکی از رویکردهای مهم در بهینه‌سازی بهره‌برداری از منابع نفتی، توسعه مشارکتی صنعت نفت است. این رویکرد، نه تنها به معنای جذب سرمایه‌های خارجی و خصوصی است، بلکه به معنای درگیر کردن جامعه و سرمایه‌های خرد مردمی در این صنعت حیاتی است. تجربه نشان داده است هرچه مردم موجود تأمین مالی در صنعت نفت مشارکت داشته باشند، نتایج به دست آمده شفاف‌تر و پایدارتر خواهد بود. برای ایران که بخش عمده‌ای از اقتصاد آن به صنعت نفت وابسته است، مشارکت عمومی می‌تواند نه تنها به توزیع عادلانه‌تر ثروت کمک کند، بلکه باعث افزایش نظارت عمومی بر این صنعت شود و در نتیجه به کاهش فساد و افزایش کارایی کمک کند.»

وی ادامه می‌دهد: «فرصت‌های سرمایه‌گذاری برای عموم مردم در فرایندهای اقتصادی ایران مالی نوین مانند اوراق بهادار شده سهام پروژه‌های نفتی، صندوق‌های سرمایه‌گذاری مختص سه انرژی یا حتی مدل‌های مشارکتی مستقیم در پروژه‌ها فراهم شود. این نوع

آوردن فرصت‌های سرمایه‌گذاری مستقیم در پروژه‌های نفتی به افزایش شفافیت، کاهش فساد و توسعه عادلانه منابع کمک می‌کنند. مردم ایران با سرمایه‌گذاری در این پروژه‌ها نه تنها به طور مستقیم در تولید ثروت ملی سهیم خواهند شد، بلکه فعالانه در روند توسعه کشور نیز مشارکت خواهند داشت.»

حبیبی در پایان خاطر‌نشان می‌کند: «راهبردهای «شرکت سهام پروژه» و استفاده از «سهام ممتاز» به گونه‌ای طراحی شده‌اند که امکان سرمایه‌گذاری مستقیم مردمی را در پروژه‌های بزرگ نفتی فراهم می‌آورد که این خود نه تنها مشارکت عمومی را افزایش می‌دهد، بلکه به توزیع عادلانه‌تر ثروت نیز کمک می‌کند. در مدل «شرکت سهام پروژه با تضمین کف سود»، سرمایه‌گذاران می‌توانند با خیالی آسوده در صنعت نفت سرمایه‌گذاری کنند، چراکه تضمینی برای بازگشت سرمایه در نظر گرفته شده است. از سوی دیگر «سهام ممتاز» به سرمایه‌گذاران امکان می‌دهد که علاوه بر سود، در تصمیم‌گیری‌های مربوط به پروژه‌ها نیز نقش داشته باشند و در نهایت به نفع ذینفعان و کل اقتصاد است

کشور با تکیه بر ورود توان و سرمایه مردمی

زهرافلاحي، کارشناس انرژی در رابطه با انحصار

شرکت ملی نفت در توسعه میادین کشور به «جوان»

توان بخش خصوصی و سرمایه‌های مردمی در توسعه بالادست نفت و گاز

توانایی داشته باشند در پروژه‌های بزرگ‌تر و مولدتر با ریسک کمتر سرمایه‌گذاری کنند و در توسعه اقتصادی کشور کمک داشته باشند.

برای رفع ایمن موانع و افزایش مشارکت عمومی در پروژه‌های زیرساختی، ایجاد بسترهای مناسب‌تر برای جذب سرمایه‌های خرد ضروری است. این هدف مستلزم استفاده از روش‌های نوین تأمین مالی و بهره‌گیری از بازار سرمایه به عنوان ابزار آری برای هدایت منابع مالی به سمت بخش‌های مولد اقتصادی است. علاوه بر این تسهیل دسترسی به اطلاعات دقیق و شفاف در مورد پروژه‌ها و فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی و ترغیب سرمایه‌گذاران خرد به سرمایه‌گذاری در این

حوزه‌هایی مانند توسعه زیرساخت‌ها و صنایع بزرگ جلوگیری می‌کند. دسترسی محدود به اطلاعات شفاف و مرتبط، نظام‌های قانونی و مقرراتی پیچیده، نبود بازارهای سازمان‌یافته برای سرمایه‌گذاری‌های خرد و کمبود ابزارهای مالی مناسب از جمله مشکلاتی هستند که سرمایه‌گذاران خرد را برانگه می‌کنند. همچنین، عدم اعتماد به نهادهای مالی می‌تواند به عنوان یک مانع جدی برای جذب سرمایه‌های خرد تلقی شود. این بی‌اعتمادی ممکن است ناشی از تجربیات منفی گذشته یا عدم شفافیت در عملیات مالی باشد. در این میان «شرکت سهام عام پروژه» می‌تواند به عنوان یک راهکار برای جذب سرمایه‌های خرد به کار رود، به طوری که سرمایه‌گذاران خرد

است. نبود فرصت‌های جذاب برای سرمایه‌گذاری به یک چالش بزرگ در مسیر دستیابی به توسعه و پویایی اقتصادی تبدیل شده است. چندین عامل مختلف در کمرغیتی مردم برای مشارکت در پروژه‌های عمرانی دخیل هستند،از جمله جذابیت کم سرمایه‌گذاری‌های بزرگ، امنیت و کم ریسک بودن فعالیت‌های غیرمولد و فقدان شرایط مناسب برای جذب سرمایه‌های خرد. این عوامل نه تنها مانع شکل‌گیری و رشد کارآفرینی می‌شوند، بلکه از استفاده کامل از پتانسیل‌های اقتصادی نیز جلوگیری می‌کنند.

نبود شرایط مناسب برای جذب سرمایه‌های خرد به موانعی اشاره دارد که از توانایی افراد برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های بزرگ و پربازده، بویژه در

^[1] توسعه و تولید میادین نفت و گاز نیازمند

^[2] توسعه و تولید میادین نفت و گاز نیازمند

^[3] توسعه و تولید میادین نفت و گاز نیازمند